

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XCVIII. Colorryalium actavum: Varia dicta Veterum, de benignitate in
consiliis sectanda, nec facilè condemnando aliquid de mortali, perperàm à
variis Recentioribus intelliguntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

CAPUT XCVII.

Corollarium septimum: Eos Spiritus sanctus merito reprehendit, pœnâque cœcitatibus castigat, qui varios adveniunt Doctores, usque dum inveniant loquentem placentiâ, suæque cupiditati indulgentem.

1147 **E**scobar & Palao, post Sanchez, licitum putant, varios adire Doctores, donec occurrat qui (secundum opinionem quamcumque, etiam minus probabilem) respondeat ad libitum. Sed imprimis falsum supponunt; utique licitum esse usum opinionis cuiuscumque, etiam minus probabilis. Deinde tamen se esse illicitum non fit varios adire Doctores, dummodo veritas potius quam propria libertas & commoditas sincerè atque efficaciter intendatur: erratici tamen illi, de Doctore ad Doctorem circumcursantes, suam potius libertatem, commoditatemque, quam veritatem querere convincuntur, partim ex eo quod non cessent querere donec suæ libertati reperiant indulgentem, cessent verò dum talem repererint: partim ex eo quod sincerus inquisitor veritatis non conquiescat donec vel opinionem veram invenerit, vel (si veram assequi non possit) saltem veritati, quam falsitati propiore. Erratici verò illi conquiescunt in opinione suis commoditatibus propiora, etiam dum minus probabilem esse cognoscunt, atque adeo propiore falsitati, quam veritati.

1148 **I**llustre similitudinis hominum exemplum, S. Scriptura exhibet in Balaam, quem cum, promissis muneribus, Balac Rex Ammonitarum vocasset ad maledicendum Dei populum, consuluit Dominum; à quo responsum accepit, ne id faceret. Rege verò majora offerente munera, renuit quidem in speciem, dicens, pro nulla re se velle ab officio dimoveri: *Si dederit mihi Balac plenam domum suam argenti & auri, non potero immutare verbum Domini Dei mei, ut plus, vel minus loquar.* Sed nec sincerè, nec efficaciter, ut satis ostendit, dum non contentus semel consuluisse Dominum, ejusque cognovisse voluntatem, ad occultam voluntatem, seu cupiditatem suam, Deum inflectere volens, rursus consuluit, ac per hoc *ibi se victum cupiditate monstravit* (inquit Augustinus l. 4. in Numeros q. 48.) ubi loqui sibi Dominum de hac re iterum voluit, de qua ejus jam cognoverat voluntatem. Proinde Dominus, videns ejus cupiditatem captam, devotamque munera, permisit eum ire; hoc ipso confundens ejus dementiam, quod prohibitionem Dei transgredi asina non auderet, quam ille cupiditate transgredi conaretur, quamvis eam cupiditatem timore supprimeret. Enimverò cur, post istam permissionem, Dominum iterum non consuluit, & post istam prohibitionem iterum consulendum putavit, nisi quia ejus maligna cupiditas apparebat, quamvis timore Domini premeretur?

Tom. I.

En expressam figuram eorum, qui suis detestati cupiditatibus, tandem Dominum consulunt, sive Domini loco Casuistas, donec acceperint responsum ad placitum, quo accepto non amplius consulunt; non accepto verò consulere non cessant, ut per hoc non minus appareat latens cupiditas ipsorum, quam apparuerit in Balaam, tamen eam revelatâ facie non audeant apertè demonstrare, sed aliquo Dei timore suppressam pallio alicujus probabilitatis contentur obtegere. Ideoque Deus justo iudicio permittit eos in errorem ire, *spargens pœnales cœcitates super illicitas cupiditates*, ut Augustinus ibidem ait.

Ista est pœna coacervantium sibi Magistros, 1150 prurientes auribus, qui (sicut Isaiâs ait) *dicunt videntibus* (non quidem verbis expressis, sed occultâ intentione) *nolite videre: & aspicientibus, nolite aspicere nobis ea quæ recta sunt: loquimini nobis placentiâ, videte nobis errores.* Eandem pœnam his verbis expressam legimus Ezech. 14. *Fili hominis, viri isti posuerunt immunditias suas in cordibus suis... numquid interrogatus respondebo eis? ... Hac dicit Dominus Deus: homo, homo de Israël, qui posuerit immunditias suas in corde suo... & venerit ad Prophetam, interrogans per eum me, ego Dominus respondebo ei in multitudine immunditiarum suarum... Et ponam eum in exemplum, & in proverbium, & disperdam eum de medio populi mei, & scietis quia ego Dominus. Et Propheta cum erraverit, & locutus fuerit verbum, ego Dominus decepi Prophetam illum... juxta iniquitatem interrogantis, sic iniquitas Propheta erit, ut non erret ultra domus Israël à me, &c.* Ut enim Spiritus sanctus ait Eccl. 37. *Qui querit legem, replebitur ab ea; & qui insidiosè agit (prout illi faciunt) scandalizabitur in ea.* Et 2. Thessal. 2. *Ed quod charitatem veritatis non receperunt, ut salvi fierent, idcirco mittet illis Deus operationem erroris, ut credant mendacio.*

CAPUT XCVIII.

Corollarium octavum: Varia dicta Veterum, de benignitate in consiliis sectanda, nec facile condemnando aliquid de mortali, perperam à variis Recentioribus intelliguntur.

Benignitatem in consiliis sectandam, nimiamque austeritatem vitandam, Veteres 1152 jure monuerunt, & nos cum ipsis idipsum multiplici sacrarum Litterarum & SS. Patrum autoritate ostendimus: Prolegom. 2. c. 18. *Benignus est enim spiritus sapientia.* Sap. 1. Hinc Gerlon timoratorum consolator 3. p. lect. 4. de vit. spir. litt. D. *Theologi (inquit) non debent esse faciles ad asserendum aliquas actiones, vel omissiones esse peccata mortalia, præsertim sub verbo universalis (maximè cum observatio communis obviatur) ubi non sunt certissimi de re ipsa, nec talia sunt predicanda populo tamquam certa. Nam per hujusmodi assertiones voluntarias, rigidas, duras, & nimis strictas, in rebus,*

Ccccc 2

incertis, nequaquam eruntur homines à luto peccatorum, sed in illud profundius, quia desperatius, demerguntur. Hinc etiam generantur scrupuli inquietatui simplicium, ut eis sit solidum nihil. Nam et si beatus vir, qui semper pavidus, & veretur peccata sua; observandum tamen est summopere illud Terentianum, NEQUID NIMIS, & ne in scirpo nodum quarant. Deum quid prodest, imò quid non obest coarctare plus iusto mandatum Dei, quod est latum nimis? quid insuper expedit, amarius, graviusque reddere illud Christi jugum, quod suave est, & omni ejus leve? Nam etsi contemptus ex hac laxatione & dulcedine apud aliquos improbos major oriatur, habentes velamen malitia libertatem: at apud alios, bene instructos, gratiarum resonabunt actiones. Praestabitur etiam fidelius servitium Domino, cujus mandata gravia non sunt, quippe qui non vult nos tentari & gravari supra id quod possumus.

1152 Similiter Gabriel in... dist. 15. q. 13. a. 2. Indiscretum est & malum, assere aliquid esse peccatum mortale, quando non probatur sufficienti auctoritate, vel manifestè ratione. Quia esset injicere laqueum animabus.

1153 Similiter in Glossa Prologi Constitutionum Ordinis Praedicatorum textu 10. §. 3. ad illa verba: cum Ordo noster specialiter ob praedicationem, & animarum salutem, &c. sic habetur: declaratur quod tria sunt praecipua quae salutem impediunt animarum... certum est nimia austeritas in consiliis & opinionibus, terrenur enim homines ex hoc in tantum ut salutem propriam negligant. Quapropter relaxanda est, quantum fieri potest, rigiditas & austeritas in consiliis, & homines benignè tractandi sunt.

1154 His se praetextibus muniunt, qui largà manu probabilissimum, & laxiores teneant opiniones, quas blandiori vocabulo benigniores appellant. Quippe benignior est (inquiunt) opinio quae conscientiam solvit, quam ea quae ligat. Nec ideo minus tuta. Tum quia omnes opiniones probabiles sunt per se aequè tuta, ait Caramiel in Reg. S. Bened. disp. 6. n. 58. Tum quia, ut Sylvester ait verbo confessio 1. q. 2. licet cuius v. g. statim habità opportunitate confiteri, quam differre; non tamen cuius est tenere, quod sic obligemur. Quia viri timorati inde haberent maximam occasionem peccandi.

1155 Hinc suis opinionibus contradicentes traducunt ut austeros, inhumanos, rigoristas, conscientiarum carnifices, &c. cum ipsi haberi velint benigni, humani, benevoli, &c. Sed reverè tales non sunt: quia incidunt in scyllam nimiae laxitatis, dum vitare volunt charybdim nimiae rigiditatis. Verè enim benignus, utrumque extremum vitat, uti vidimus loco citato; laxiorque opinio maligna potius, quam benigna dicenda est.

1156 Ob ea quae dixi Prolegom. 1. c. 9. Verendum proinde, ne in ipsos quadret, quod S. Paulinus ait epist. 50. Adulatorum assentationes, & noxia blandimenta fallacia, velut quas-

dam pestes fuge. Nihil est quod tam facile corumpat mentes hominum. Nihil est quod tam dulci & molli animum feriat vulnere. Unde & quidam Sapiens ait: Verba adulatorum mollia, ferunt autem interiora ventris. Et Dominus loquitur per Prophetam: Popule meus, qui beatificant vos: seminas pedum vestrorum dissipant. In multis, isto maxime tempore, regnat hoc vitium, quodque est gravissimum, HUMANITATIS ET BENEVOLENTIAE LOCO DUCITUR. Sed fallax, non vera est humanitas, & benevolentia ipsorum. Dum enim indulget humanae cupiditati, noxia est charitati, dumque carnali libertati propitia est, damnosa est libertati spirituali. Ad quam ut hominem perduceret Christus, hominum benignissimus, non venit pacem mittere, sed gladium, Matth. 5. 1. nec praedicavit doctrinam humanae cupiditati, carnalique libertati indulgentem, sed contradicentem.

Idèò rursus verendum, ne in eisdem similiter quadret illud Ezech. 13. *Va qui consueunt pulvillus sub omni cubito manūs, & faciunt cervicalia sub capite universae carnis.* Nam per molles opiniones, & humanis cupiditatibus blandientes, non excitantur peccatores à somno concupiscentiarum suarum, sed hujusmodi opiniones, sunt eis velut pulvilli, & cervicalia, quae corruptam naturam in concupiscentiis suis molliter requiescere faciunt, dum iis blandiuntur. Idèò sapientissimus Pater Grævina in suo Cherubim Paradisi c. 4. in blandos & molles opinatores hisce verbis insurgit: *Quò usque irruitis in hominem, interfectis universi vos, tamquam parietis inclinatio & maceria depulsa.* Homo enim (inquit) est velut paries inclinatus propter concupiscentiam: limiatiore hujus parietis sunt opinantes, & progressu temporis non est paries, & non sunt qui liniunt eum. Adversus istos limiatiore irvehitur Dominus Ezech. 13. *Ipsè aedificabat parietem, nempe peccatorem; illi autem linebant eum luto absque paleis. Dic ad eos qui liniunt absque temperatūra, quòd casurus sit paries...* Numquid non dicitur vobis, ubi est litura quam liniistis? ... dicamque vobis, non est paries, & non sunt qui liniunt eum. Cadet enim peccator, qui consilium ab hujusmodi opinantibus, & limiatiore, qui sunt ipsi opinantes, cum suis opiniunculis, destruentur. Quantam enim animarum perniciem, quantam morum corruptionem laxiores caudent opinatores, hodierna Ecclesiae facies satis ostendit, deploratque Alexander VII. in Decreto suo memorato. Deplorat & Salesius: *quid enim Ecclesiam (inquit) Domini hodie perdit, nisi Confessariorum, & Pastorum blandiens adulatio?*

Non itaque favet ipsis Gerson: utpote cuius verba ista, *nec talia sunt praedicanda populo tamquam certa*, satis ostendunt ipsum nihil aliud velle, nisi ut vitetur nimia facilitas in arguendo quidpiam certi peccati mortalis, si ne certo fundamento. Nimia item severitas in coarctando plus iusto jugum Domini, nul-

lā habitā ratione humanā fragilitatis. Quam & nos vitari volumus, sed sic ut extremum utrumque caveatur. Siquidem *cunctis animarum dispensatoribus legem* statuit Nazianzenus orat. 32. *ut nec per duritiam hominum animos exasperent; nec per summisionem insolentes & elatos efficiant.*

1159 Nec faveret ipsis Gabriel: utpote non requirens auctoritatem, vel rationem certam ad asserendum quidpiam mortale, asseritione opinativā, incertā, & formidolosā (neque enim vult, nec velle potest, opinionis, seu opinativæ & formidolosæ asseritionis, fundamentum esse debere certum), sed solum ad id asserendum asseritione certā, sive ad id asserendum tamquam certum, præsertim contra communem opinionem cæterorum. Proinde solum vult, id non asserendum plusquam probent rationes, & auctoritates, quibus quis movetur. Nec enim probationibus incertis assentiendum ut certis, sed certis ut certis, incertis ut incertis, ut scilicet assensus sit proportionatus fundamento suo. Sic enim nulla esse potest deceptio, secundum Augustinum l. 3. contra Academic. c. 11. dicentem: *Noli plus assentiri, quam ut ita tibi apparere persuadeas, & nulla deceptio erit. Non enim video, quomodo resellat Academicus eum, qui dicit: hoc mihi cavendum, videri scio, &c.* Porro sicut nihil asserendum tamquam certū mortale; ita nec tamquam certū non mortale, sine certa probatione: cum omnis prudens assertio, sive quæ accusat, sive quæ excusat, proportionata esse debeat fundamento suo. Ideo *omnis questio, in qua de peccato mortali agitur* (secundum Angelicam doctrinam quodlib. 9. a. 15.) *periculose determinatur* (sive negativè, sive affirmativè) *nisi expressè veritas habeatur*, id est nisi veritas determinatè appareat pro una potius, quam pro altera parte, vel utique per manifestam rationem, auctoritatemve, pro determinatione manifesta; vel saltem probabiliori, pro determinatione opinativa, ita ut determinatio proportionata sit fundamento suo, nec quidquam determinetur sine sufficienti fundamento. Aliis periculosa erit determinatio, sive accusans de mortali, sive ab eo excusans. Ut enim prosequitur S. Doctor, *error quo creditur esse mortale, quod non est mortale, ex conscientia ligat ad peccatum mortale.* Error verò quo non creditur esse mortale, quod est peccatum mortale, conscientiam non excusat à toto, si culpabilis sit, nec sufficienter fundatus.

1160 Istum verò genuinum esse sensum, tam S. Thomæ, quam Gabrielis, & Gersonis, patet, tum ex contextu (pro S. Thomæ) tum ex eo quod tam idem S. Thomas, quam Gerson & Gabriel, sicut & cæteri Doctores, multa de mortali opinativè accusent, vel ab eo excusent, ubi veritas nec pro, nec contra manifesta est, sed incerta & controversa. Vide quæ dixi Prolegom. 2. à cap. 8. num. 75. 76. & 77.

1161 Denique non faveret ipsis Glossa Prologi Con-

stitutionum Ordinis Prædicatorum: fatemur enim homines eā benignitate tractandos, quā Christus, quā Apostoli, quā Apostolici viri eos tractaverunt, non docendo viam latam, sed arctam, nec prædicando libertatem carnalem, sed spiritualementem, nec humanæ favendo cupiditati, sed charitati. Fatemur etiam nimiam austeritatem à consiliis arcendam; sed non inductā nimiam laxitatem, nec magis favendo humanæ libertati, quàm divinæ legi, ubi æqualis vel major est probabilitas pro lege quàm pro libertate. Fatemur denique, conscientias hominum non amplius constringendas, quàm eas constringant sacræ Litteræ, Canones, Patres, vel ratio inde deducta; sed nec ratione purè humanā magis laxandas, quàm permittant sacræ Litteræ, Canones, Patres, &c.

Nihil proinde ex Gerson, nihil ex Gabriele, nihil ex allata Glossa pro se habent Probabilitatē, nec indulgentiorum opinionum Patroni, qui à Petro Blesensi epist. 24. discere possunt, quali benignitate pœnitentes tractandi sint, eos utique clementer suscipiendo, audiendo, instruendo; humanæ eorum infirmitati compatiendo, immoderatis non onerando pœnitentiis, vel observantiis; non Pharisæica vultuositate confundendo, vel cum indignatione repellendo; nec denique misericordiam & absolutionem denegando pœnitentibus cum humilitate & lachrymis, sufficientibusque veræ pœnitentiæ signis, &c. sed Salvatoris clementiam & benignitatem imitando, qui arundinem quassatam non confregit, nec linum fumigans extinxit, sed cum peccatoribus manducando, eosque ad pœnitentiam benignè vocando, confortavit manus dissolutas, & genua debilla roboravit. Denique misericordiam volens & non sacrificium, teste D. Dionysio Areopagita, S. Carpum increpavit, quod peccatori indignatus, Dei justitiam, non misericordiam, adversus ipsum inclementer implorasset.

Ista proinde vera, & christiana est benignitas; non illa, de qua sibi blandiuntur Adversarii, dum omnes probabiles opiniones de licito, benignas vocant, & æquè tutas. Quod quàm alienum sit à veritate, & à doctrina Ecclesiæ, satis in superioribus ostensum est.

Nec universum magis verum est, quod addunt, benigniorem esse opinionem, quæ conscientiam solvit, quàm quæ ligat. Si enim opinio, quæ conscientiam ligat, conformis sit divinæ legi, jugoque Christi; ea verò quæ conscientiam solvit, sit ei difformis, benignior est quæ ligat, quàm quæ solvit; & in dubio benignior est, quæ liberat à periculo faciendi contra eandem Dei legem, jugumque Christi, quàm quæ ei periculo exponit: quemadmodum ipsa lex Dei benignior est, suaveque jugum Christi benignius est (utpote liberans à servitute peccati, hominesque illuminans, sanctificans & beatificans) quàm carentia legis, sub suavi cujus jugo haud dubiè beator

est populus Christianus, & beator fuit populus Israëliticus, quàm Gentiles legem non habentes.

Atque hinc dictum Sylvestri explicandum est: tamen enim tutius non sit obligationem (v. g. confitendi primâ opportunitate post peccatum) asserere, quàm non obligationem, ubi longè urgentius est fundamentum asserendi non obligationem, quàm obligationem; tutius tamen est asserere obligationem quàm non obligationem, ubi urgentius, vel æquè

urgens est fundamentum asserendi obligationem, quàm non obligationem. Quia cæteris paribus, magis favendum legi, quàm libertati, & multò magis ubi ratio major est pro lege, quàm pro libertate. Idque Sylvester ipse docet, dum docet partem tutiorem, id est stantem pro lege, seu obligatione, necessariò eligendam, dum probabilitate æquat partem minùs tutam, id est faventem libertati: multò magis id ipsum exigens, dum pro lege stans probabilitate superat stantem pro libertate.

Finis Tomi primi.

HENRI
SPINAR

THEOL
SACR
LIBR
D. 29